
1998. évi XIX. törvény

a büntetőeljárásról¹

ELSŐ RÉSZ

I. Fejezet

ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

Az eljárási feladatok megoszlása

1. § A büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítélezés egymástól elkülönül.

A bíróság eljárásának alapja

2. § (1) A bíróság az ítélezés során vád alapján jár el.

(2) A bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz.

Jog a bíróság eljárásához

3. § (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádról bíróság döntsön.

(2) Bűncselekmény elkövetésében bárkinek a bűnösségét megállapítani, és emiatt reá büntetést kiróni, vele szemben intézkedést alkalmazni egyedül a bíróság jogosult.

A bizonyítási teher

4. § A vád bizonyítása a vádlót terheli. A kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.

A védelem joga

5. § (1) A terheltet megilleti a védelem joga.

(2) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy szabadlábbon védekezzék. E jogot korlátozni, illetőleg bárkinek a szabadságát elvonni csak az e törvényben meghatározott okból és a törvényben meghatározott eljárás alapján lehet.

(3) A terhelt személyesen védekezhet, és a védelmét védő útján is elláthatja.

(4) A védő eljárása az e törvényben meghatározott esetekben kötelező.

A hivatalból való eljárás, a büntetőeljárás megindítása

6. § (1) A bíróságnak, az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak kötelessége, hogy az e törvényben megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg az eljárást lefolytassa.

(2) Büntetőeljárás csak bűncselekmény gyanúja alapján, és csak az ellen indítható, akit bűncselekmény megalapozott gyanúja terhel.

Az ártatlanság vélelme

7. § Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg a bűnösségét a bíróság jogerős határozatában nem állapította meg.

Az önvádra kötelezés tilalma

8. § Senki sem kötelezhető arra, hogy önmagát terhelő vallomást tegyen, és önmaga ellen bizonyítékot szolgáltatson.

Az anyanyelv használata

9. § (1) A büntetőeljárás nyelve a magyar. A magyar nyelv nem tudása miatt senkit sem érhet hátrány.

(2) A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki az anyanyelvét vagy az általa ismertként megjelölt más nyelvet használhatja.

(3) Külön törvény rendelkezése szerint a bíróságon az eljárás nyelve a nemzeti kisebbség nyelve is lehet.

A büntetőjogi felelősség önálló elbírálása

10. § Abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el és milyen bűncselekményt, a bíróságot, az ügyészt, a nyomozó hatóságot nem köti a más eljárásban, így különösen a polgári eljárásban, a szabálysértési vagy a fegyelmi eljárásban hozott határozat, illetőleg az abban megállapított tényállás.

A törvény hatálya

11. § (1) A büntetőeljárást a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény szerint kell lefolytatni.

(2) A magyar büntető joghatóság alá tartozó ügyekben [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 3. és 4. §] az eljárást e törvény szerint kell lefolytatni.

II. Fejezet

A BÍRÓSÁG

A bíróság feladata

12. § (1) A bíróság feladata az igazságszolgáltatás.

(2) Bíróság dönt - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a szabadságelvonással, illetve szabadságkorlátozással járó kényszerintézkedésekről.

(3) A bíróság az e törvényben meghatározott más feladatokat is ellát.

(4) A vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a nyomozási bíró látja el.

Az eljáró bíróságok

13. § (1) Első fokon a helyi bíróság és a megyei bíróság jár el.

(2) Másodfokon jár el

a) a megyei bíróság a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben,

b) az ítélőtábla a megyei bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben.

(3) Harmadfokon jár el

a) az ítélőtábla azokban az ügyekben, amelyekben másodfokon a megyei bíróság járt el,

b) a Legfelsőbb Bíróság azokban az ügyekben, amelyekben másodfokon az ítélőtábla járt el.

A bíróság összetétele

14. § (1) A helyi bíróság

a) egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el, ha a bűncselekményre a törvény ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel, valamint a lelkiismereti és vallásszabadság megsértése (Btk. 174/A. §), a nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás [Btk. 179. § (2) bek. *b)* pont], nagy nyilvánosság előtt elkövetett becsületsértés [Btk. 180. § (1) bek. *b)* pont] és a szolgálati titoksértés (Btk. 222. §) miatt folytatott ügyben,

b) ülnökök közreműködése nélkül (egyesbíróként) jár el az *a)* pont alá nem tartozó esetben.

(2) A megyei bíróság mint elsőfokú bíróság - ha e törvény másképp nem rendelkezik - egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el.

(3) A helyi bíróság az (1) bekezdés *b)* pontja esetében egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban is eljárhat, ha megállapítja, hogy a vád tárgyává tett bűncselekmény a vádirati minősítéstől eltérően hogyan minősülhet.

(4) A megyei bíróság mint elsőfokú bíróság - az e törvényben meghatározott esetekben - két hivatásos bíróból és három ülnökből álló tanácsban járhat el.

(5) A másodfokú és a harmadfokú bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

(6) Az egyesbíró és a tanács elnöke hivatásos bíró; az ítélezésben a hivatásos bíró és az ülnökök jogai, kötelességei azonosak.

Az elsőfokú bíróság hatásköre

15. § Első fokon a helyi bíróság hatáskörébe tartozik azoknak a bűncselekményeknek az elbírálása, amelyeket e törvény nem utal a megyei bíróság hatáskörébe.

16. § (1) A megyei bíróság hatáskörébe tartoznak

a) azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé teszi,

b) az állam elleni bűncselekmények (Btk. X. Fejezet),

c) az emberiség elleni bűncselekmények (Btk. XI. Fejezet),

d) az emberölés [Btk. 166. § (1)-(4) bek.], az erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 167. §), az életveszélyt (halált) okozó testi sértés [Btk. 170. § (5) bek.], a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés (Btk. 171. §), az emberrablás (Btk. 175/A. §), az egészségügyi beavatkozás, az orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények (Btk. XII. Fejezet, II. Cím),

e) a választás, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény (Btk. 211. §), az embercsempészség (Btk. 218. §), az államtitoksértés (Btk. 221. §), az államtitoksértés feljelentésének elmulasztása (Btk. 223. §), az egyesülési és gyülekezési szabadság megsértése (Btk. 228/A. §), a fogolyzandulás (Btk. 246. §),

f) a hivatali bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet, IV. Cím), a közélet tisztasága elleni bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet, VII. Cím),

g) a közveszélyokozás (Btk. 259. §), a közérdekű üzem működésének megzavarása (Btk. 260. §), a terrorcselekmény (Btk. 261. §), a nemzetközi jogi kötelezettség megszegése (Btk. 261/A. §), a légi jármű hatalomba kerítése (Btk. 262. §), a fegyvercsempészet (Btk. 263/B. §), a bűnszervezet létrehozása (Btk. 263/C. §), a visszaélés radioaktív anyaggal (Btk. 264. §), a visszaélés nukleáris létesítmény üzemeltetésével (Btk. 264/A. §), a visszaélés atomenergia alkalmazásával (Btk. 264/B. §), a törvény vagy hatósági rendelkezés elleni izgatás (Btk. 268. §), a közösség elleni izgatás (Btk. 269. §), a nemzeti jelkép megsértése (Btk. 269/A. §), az önkényuralmi jelképek használata (Btk. 269/B. §),

h) a környezetkárosítás (Btk. 280. §), a természetkárosítás (Btk. 281. §), a környezetre veszélyes hulladék jogellenes elhelyezése (Btk. 281/A. §), a visszaélés kábítószerrel (Btk. 282. §),

i) a gazdálkodási kötelességeket és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények (Btk. XVII. Fejezet I. Cím), a pénzhamisítás (Btk. 304. §), a hamis pénz kiadása (Btk. 306. §), a bélyeghamisítás (Btk. 307. §), az adóbevétel (társadalombiztosítási járulék, egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék bevétel) különösen nagy mértékben csökkentő, valamint a bűnszervezet tagjaként elkövetett adó- (társadalombiztosítási) csalás [Btk. 310. § (4) bek.], a különösen nagymértékű adó (társadalombiztosítási járulék, egészségbiztosítási

járulék, nyugdíjjárulék) behajtása késleltetésével (megakadályozásával), valamint a bűnszervezet tagjaként elkövetett adó- (társadalombiztosítási) csalás [Btk. 310. § (5) bek.], a bankkártyával különösen nagy kárt okozó visszaélés, valamint a bankkártyával jelentős kárt okozó bűnszövetségben (üzletszerűen) elkövetett visszaélés [Btk. 313/C. § (5) bek.],

j) a különösen nagy értékre, a jelentős értékre bűnszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen, dolog elleni erőszakkal), továbbá a bűnszervezet tagjaként elkövetett lopás [Btk. 316. § (6) bek.], a különösen nagy értékre, valamint a jelentős értékre bűnszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen) elkövetett sikkasztás [Btk. 317. § (6) bek.], a különösen nagy kárt okozó, valamint a jelentős kárt okozó bűnszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen), továbbá a bűnszervezet tagjaként elkövetett csalás [Btk. 318. § (6) bek.], a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés [Btk. 319. § (3) bek. c) pont] a hanyag kezelés (Btk. 320. §), a fegyveresen (jelentős értékre, bűnszövetségben, csoportosan) elkövetett rablás [Btk. 321. § (3) bek. a)-c) pont], a különösen nagy értékre, valamint a jelentős értékre, fegyveresen (jelentős értékre bűnszövetségben, jelentős értékre csoportosan), továbbá a bűnszervezet tagjaként elkövetett rablás [Btk. 321. § (4) bek. a)-c) pont], a jelentős értékre (bűnszövetségben, csoportosan) elkövetett kifosztás [Btk. 322. § (2) bek. a)-b) pont], a bűnszövetségben (súlyos fenyegetéssel, hivatalos személyként, hivatalos megbízás vagy minőség színlelésével) elkövetett zsarolás [Btk. 323. § (2) bek. a)-c) pont], a bűnszervezet tagjaként elkövetett zsarolás [Btk. 323. § (3) bek.], a különösen nagy kárt okozó rongálás [Btk. 324. § (5) bek.], a különösen nagy értékre, valamint a bűnszervezet tagjaként elkövetett orgazdaság [Btk. 326. § (5) bek.], a szerzői és a szomszédos jogok megsértése (Btk. 329/A. §),
